

Küresel Toplumsal Hareketlerde “Ben Nesli”Nin Rolü¹

Dr. Ayşegül Dede

Özet

Yeni toplumsal hareketlerden küresel toplumsal hareketlere geçişle birlikte hareketlerin aktörlerinde, muhatabında, örgütlenmelerinde ve taleplerinde önemli bir değişim yaşanmıştır. Bu değişimin önemli bir ayağını aktörler düzleminde Ben Nesli'nin hareketlerde görünürlük kazanması oluşturmuştur. Ben Nesli sosyal medyayı örgütlenme ile eylemlerde yoğun bir biçimde kullanmakta, bedensel görünürlükle ve kıyafetleriyle hareketlerde kendisini diğer aktörlerden ayırılmakta, eğitim, kültür ile sanat alanlarındaki birikimiyle özgün eylemler ortaya koymakta ve başka bir dünya talebiyle mevcut yaşam ile yönetim modellerini sorgulamaktadır. Bu eksende hareketlere yeni bir perspektif sunması, mevcut sistemi sorgulaması, özgün eylemlerle kamuoyunun dikkatini hareketlere toplaması, ironili bir dille oluşturulan sloganların geniş kesimlere ulaşması ve hareketlere enerji ile motivasyon sunması noktasında Ben Nesli küresel toplumsal hareketlerde önemli bir aktör olarak ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmada Türkiye’de konuya ilişkin doyurucu bir çalışmanın henüz gerçekleştirilememesi nedeniyle Twenge tarafından Amerikalı gençleri tanımlamak için kullanılan Ben Nesli kavramsallaştırması ve bu gençlere ilişkin saptaması düzleminde yeni nesil ile küresel toplumsal hareketlerdeki ilişki literatür taraması şeklinde ve teorik bir zeminde gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ben Nesli, Küresel Toplumsal Hareketler, Y Nesli, Yeni Toplumsal Hareketler.

Summary

Along with the transition from the new social movements to the global social movements, there has experienced a significant change in the actors of the movements, in their interlocutor, in their organization, in their demand. An important pillar in the plane of the actors in this change was the emergence of Generation Me visibility at the movements. Generation

---

¹ Bu çalışma 15.05.2018 tarihinde savunması gerçekleştirilen “Talepkâr Bir Hareket Olarak Yeni Toplumsal Hareketler ve Küresel Toplumsal Hareketler konulu yayımlanmamış doktora tezinin bir bölümünü oluşturmaktadır.

Me have have used extensively social media in the of organization and action, separates himself from other actors in terms of bodily visibility and his clothes. Generation Me reveals the specific actions with of certain level of knowledge, art, education and culture, questions the current life and management models with another world's demand. Generation Me have presented presenting a new perspective to the movement, collected the attention of the public with the specific actions, reached wide circles of the slogans created with ironic language and motivate energy with motions. In this plane, Generation Me emerges as an important actor in the global social movements. In this study have used Generation Me conceptualization of by Tweng due to the satisfying to work on the issue in Turkey. The relationship between the new generation and global social movements was done in the axis of this conceptualization. The study was conducted in the form of literature review and on a theoretical level.

Key Words: Generation Me, Global Social Movements, New Social Movements, Y Generation.

GİRİŐ

Kuşak yaklaşımında belirli tarih aralığında doğan ve ortak yaşam tarzı, kültür ile deneyimleri bulunan bireyler bir sınıflama ekseninde ele alınmakta, bireyler bazı ortak noktalar ekseninde tanımlamaktadır. Bireylerin dünya görüşü ekseninde yaşam ile çalışma konusundaki anlayışlarında bir ereve sunması hasebiyle yaklaşım bilhassa insan kaynakları alanında önemli bir karşılık bulmaktadır. Fakat kuşaklara ilişkin kodların her bireyi kapsamaması ve kuşaklar arasında kategorilendirmede değişkenlik yaşanması kuşak yaklaşımının sorgulanmasını beraberinde getirmiştir.

Literatürde kuşaklara ilişkin çeşitli araştırmalar yapılmakta, kuşaklar çeşitli ölçeklerle sınıflandırılmakta ve X, Y ve Z ayrışması sıklıkla kullanılmaktadır. Dünyayı algılama biçiminde ayrışan 1927-1945 arasında doğan ‘‘Sessiz Kuşak’’, 1946-1964 arasında doğan ‘‘Baby Boomer’’, 1965-1979 arasında doğan ‘‘X Kuşağı’’, 1980-1999 arasında doğan ‘‘Y Kuşağı’’ ve 2000’lerden sonra doğan ise ‘‘Z Kuşağı’’ şeklinde isimlendirilmektedir (Ger, 2013: 53). 1980’lerden sonra doğan kuşak ‘‘İddialı Nesil, Milenyum Nesli, Online Kuşak ve Kablosuz Nesil’’ gibi farklı isimlerle kavramsallaştırılmakla birlikte Y Kuşağı ifadesi literatürde yaygın bir biçimde kullanılmaktadır.

Tüm kuşaklar arasında ciddi bir kırılma X Kuşağı ile Y Nesli arasında gerçekleşmiş ve bu kırılmada teknoloji, internet ile sosyal medyanın önemli bir rolü olmuştur. X kuşağının

Küresel Toplumsal Hareketlerde “Ben Nesli”nin Rolü

teknolojiyi sonradan ve zorunlu bir şekilde kullanması ile yazılı basın içinde yetişmesinden dolayı sosyal medyayı genellikle kullanmamakta veya bir ihtiyaç halinde kullanmaktadır. Bu kuşak e-kitap yerine basılı kitabı tercih etmekte, internet bankacılığı ile mobil uygulamalara mesafeli yaklaşmakta, aile ile iş hayatında disipline önem vermekte ve bu kuşağın gelenekleri devam ettirme noktasında belirli bir hassasiyeti bulunmaktadır. Y Nesli ise sosyal medyayı hayat biçimi şeklinde algılamakta ve günlük yaşamda yoğun bir biçimde kullanmaktadır.

“7/24 Online Kuşak” olarak bilinen Y Nesli radyo dinlemek, gazete okumak, sosyal faaliyetleri organize etmek, ders dinlemek-çalışmak, alışveriş yapmak ve arkadaşlarla görüşmek gibi faaliyetlerin birçoğunu online ortamda gerçekleştirmektedir. Bu nesil kişisel kariyerine ve zevklerine düşkün olarak otorite yerine yatay ile gevşek ilişkilerden hoşlanmakta, kısa cümlelerle reklam spotları gibi düşünmektedir (Yanık, 2013: 95). Farklı siyasal, kültür ve sosyal bir perspektife sahip olan Y Nesli’ne ulaşmak isteyen siyasetçiler, sanatçılar, akademisyenler, üniversiteler, şirketler, hükümetler ve dernekler online ortamdaki faaliyetlerini artırmakta ve gençlere özel sosyal medya politikalarını hayata geçirmektedirler.

Y Nesli’ne daha iyi ve hızlı ulaşma noktasında şirketler reklam politikalarını değiştirmekte, kamu ile özel sektörde mobil uygulamalar artmakta, kitap formatları güncellenerek e-kitap yaygınlaşmakta ve şirketler daha esnek çalışma saatleri ile daha rahat kıyafet anlayışını hayata geçirmektedirler. Bazı şirketler ise sosyal medyayı kısıtlayıcı uygulamalarla bu nesli kontrol altına almak istemektedirler. Aynı zamanda sağlık alanında internet başında uzun zaman geçirme gibi faktörlerin etkili olduğu fiziksel ile psikolojik yeni hastalıklar tanımlanmakta ve trafikte sosyal medya kullanımı sebebiyle artan kazalara dikkat çekme noktasında kamu spotları oluşturulmaktadır. Bu çerçevede bu nesil sosyal medyayı bir yaşam biçimi olarak algılanmasından ve gündelik hayatında etkin bir şekilde kullanmasından dolayı küresel toplumsal hareketlerde örgütlenmeyi internet üzerinden sağlayan ve sosyal medyada eylemleri görünür kılan önemli bir aktördür. Dolayısıyla küresel toplumsal hareketlerde internetin örgütlenmedeki kritik öneminde, sanal eylemlerin yoğunluğunda ve taleplerin ifade edilmesine Y Nesli önemli bir aktör olmaktadır.

Bu çalışmada daha kapsayıcı bir tanım olması hasebiyle Y Nesli kavramı yerine Jean M. Twenge tarafından kavramsallaştırılan “Ben Nesli” ifadesi kullanılacaktır. Twenge Amerika’da 1970, 1980 ve 1990’larda doğan, bireyselliğe odaklanan, kendinden memnun olmanın her zaman en önemli olduğu ve ben, kendim ile benim kelimelerini çok sık bir şekilde kullanan nesli “Ben Nesli” olarak kavramsallaştırmaktadır (Twenge, 2013). Bu tanımlama 1.3

milyon genç hakkındaki bilgi veren 12 araştırmaya dayanmaktadır. Çalışmada Türkiye’de veriler bazında doyurucu bir çalışmanın henüz gerçekleştirilememiş olması nedeniyle Amerika’da yaşayan gençlerin tutumları üzerinden küresel toplumsal hareketler ile yeni nesil arasındaki ilişkiyi değerlendirilmeye çalışılacaktır. Konu Twenge tarafından Ben Nesli kavramsallaştırması ekseninde ele alınacak ve bu nesle ilişkin saptamalarla küresel toplumsal hareketler değerlendirilecektir.

1. Yeni Toplumsal Hareketlerden Küresel Toplumsal Hareketlere Geçiş

İşçi sınıfı hareketleri ile köylü sınıfı hareketleri klasik toplumsal hareketleri oluşturmuş, 1960’lı yıllarla birlikte evre, barış, etnisite, anti-nükleer ve cinsel kimlik gibi temalardan oluşan hareketler yeni toplumsal hareketleri meydana getirmiştir. Yeni toplumsal hareketlerle birlikte işçi sınıfı merkezi rolünü toplumun çeşitli katmanlarından oluşan bireylere bırakmış, ekonomik temalardan postmateryal olarak tanımlanan temalara geçilmiş ve bireyler iktidarı ele geçirmek yerine taleplerinin dikkate alınarak yaşam alanı bulduğu bir model içinde yaşamayı istediklerini vurgulamışlardır. 1990’lı yıllarla birlikte daha görünür hale gelen küresel toplumsal hareketler “merkezi bir yapıya dayalı olmayan, küresel, tekil öznellikler temelinde ağ örgütlenmesine dayalı, esnek, hiyerarşik olmayan birbirlerinden tamamen farklı hatta zıt olan, farklı amaç ve temalardan yola çıkan” çeşitli toplumsal hareketlerin bir araya gelmesiyle oluşmuştur (ımrın, 2009: 168).

Küresel toplumsal hareketler literatürde “küreselleşme karşıtı hareketler”, “alternatif küreselleşme hareketleri”, “aşağıdan küreselleşme hareketleri”, “küresel adalet hareketleri” ve “küresel direniş hareketleri” gibi farklı şekillerde kavramsallaştırılmıştır. Medya tarafından hareketlere küreselleşme karşıtı hareketler denilmesine hareketin aktörleri tarafından karşı çıkılmış ve aktörler küreselleşme yerine küreselleşmenin belirli bir biçimine karşı çıktıklarını belirtmişlerdir. Aktörler küresel toplumsal hareketlere küresel adalet hareketi, kapitalizm karşıtı küreselleşme hareketi veya korporatizm karşıtı küreselleşme hareketi gibi isimler önermişlerdir (Castells, 2013: 189).

Klein birçok kişinin küreselleşmenin neyi çağrıştırdığını bilmemesinden dolayı küresel toplumsal hareketlerde küreselleşme karşıtlığı ifadesinin kullanılmasını faydalı bulmamakta ve hareketleri birçok hareketi içinde barındıran bir düzlemde “koalisyonlar koalisyonu” şeklinde tanımlamaktadır. Hareketler hayatın her alanının özelleştirilmesine ve her değerin metaya dönüştürülmesini gerçekleştiren kuvvetlere karşı çıkmaktadırlar. Bu minvalde hareketler

Küresel Toplumsal Hareketlerde “Ben Nesli”Nin Rolü

“müşterek olanın radikal bir şekilde yeniden ele geçirilmesi” olan ortak bir ruhu paylaşmaktadırlar (Klein, 2001: 81-82).

Küresel toplumsal hareketler Aralık 1999’da Seattle’da Dünya Ticaret Örgütü zirvesi sırasındaki protesto eylemleri ile kamuoyunda daha geniş bir şekilde kendilerini ifade etmişlerdir. Seattle internet üzerinden örgütlenmenin gerçekleştiği, ulus-ötesi eylemler ile örgütlenmenin kendisini açık bir şekilde gösterdiği, çeşitli grupların birlikte hareket ettiği ve dünya politikalarını yöneten elitlere karşı dünya çapında bir meydan okuma hareketi düzleminde gerçekleşmiştir. Hareket küreselleşmenin siyasi bir karar olduğunu ve demokrasinin tabandan yükselmesi gerektiğini vurgulamıştır. Graeber ise Seattle hareketinin demokrasinin yeniden icadına ilişkin bir hareket olduğunu belirtmiştir. Nitekim Seattle hareketinde yukarıdan aşağıya (özellikle devlet, şirket ya da partiler benzeri) yapılar yerine, yatay ağlar (merkezsizleşmiş, hiyerarşik olmayan, oybirliğine bağlı demokrasiye dayanan ağlar) kullanılmıştır (Graeber, 2002: 112). Khagram ve diğerleri ise ağ, koalisyon ve hareket arasında bir ayrıma giderek küresel toplumsal hareketleri “uluslararası toplumsal hareketleri” şeklinde tanımlamaktadırlar.

Khagram ve diğerleri farklı türde iletişim ile mobilizasyon yapısına sahip “uluslararası yandaş (advocacy) ağları”, “uluslararası koalisyonları” ve “uluslararası toplumsal hareketleri” uluslararası kolektif eylemin önemli biçimleri şeklinde sınıflamaktadırlar. En informel devlet dışı aktör yapılanması olan uluslararası yandaş (advocacy) ağlar bilgi akışını sağlamaktadır. Uluslararası ağlara kıyasla stratejilerin hayata geçmesi noktasında daha resmi bir iletişim kanalı gerektiren uluslararası koalisyonlarda stratejiler paylaşarak ve taktikler oluşturarak farklı ülkelerde birbirleriyle bir bağ oluşturan aktörler bulunmaktadır. Uluslararası ağlar ile uluslararası koalisyonlardan uluslararası toplumsal hareketler, mobilizasyon yapısı ve uluslararası kolektif kimlik düzleminde daha etkili uluslararası kolektif eylem biçimi olmasıyla ayrılmaktadırlar. Bir iletişim ağının gelişmesinin akabinde kampanyaların oluşmasıyla uluslararası koalisyon şekillenmekte ve ağ ile koalisyon aşamasından sonra toplumsal hareketler uluslararası politikada küresel normları ve uygulamaları dönüştüren yeni bir güç olmaktadır. Nitekim uluslararası toplumsal hareketler toplumsal değişimi herkese açık bir biçimde gerçekleştirmek talebiyle birden fazla ülkede eşgüdümlü ve sürekli bir toplumsal seferberlik yapma kapasitesine sahip ülke sınırları boyunca birbirlerine bağlantılı şekilde ortak amaçlar ile dayanışmalara sahip aktörler grubunun faaliyetleriyle şekillenmektedirler (Khagram vd., 2002:8). Dolayısıyla hareketler birbirlerinden farklı aktörleri ve farklı temaları birbirine bağlamaktadırlar.

Küresel toplumsal hareketler çoğulcu kimlikler ile çoğulcu taleplerin ittifakına tekabül etmektedir. Küresel toplumsal hareketlerin temel talepleri “küresel” bir düzeyde ortaya çıkmakta ve hareketlerdeki farklı talepler bir birliktelik oluşturmaktadır. Aktörler yeniden dağıtım, özgürlük, adalet ile demokrasi gibi unsurlarda “herkes için eşitlik” talep etmekte ve farklı talepleri bulunan aktörler stratejik ortaklık kurmaktadır. Bu eksende küresel toplumsal hareketler yeni toplumsal hareketlerle birçok noktada aynı düzlemde yer almakla birlikte hareketlerin aktörlerinin, taleplerinin, muhatabının ve örgütlenmelerinin küresel bir eksende yeniden şekillenmesi nedeniyle küresel toplumsal hareketler toplumsal hareketler sosyolojisi aısından yeni bir dönemeci ifade etmektedir.

Çoğulcu kimliklere sahip olan aktörler neoliberal küreselleşme politikalarını sorgulamakta ve alternatif modeller üzerine düşünmektedirler. Aktörler küresel temalar etrafında taleplerini birleştirmekte, uluslararası düzeyde koordine olarak taleplerini küresel eylemlerle ifade etmekte ve taleplerinin gerçeleştirilmesi noktasında ortak politikalar oluşturmaktadır. Taleplerini dile getiren aktörler yerel kaynakları kullanmakla birlikte iletişim becerileri ekseninde diğer bölgelerdeki aktörlerle bir bağ kurmakta ve eylemlere küresel bir boyut kazanmaktadır.

Küresel toplumsal hareketler küreselleşmenin getirdiği ya da şiddetlendirdiği sorunların çözümlenmesi denkleminde küresel zenginlik ile gücün eşit hale getirilmesini, azgelişmiş ölkelerin dış borçlarının silinmesini, küresel ekonominin çevresel sürdürülebilirliğe dönüşmesini ve göçmenler, azınlıklar ile yoksulların eşit muamele görmesini talep etmektedirler. Hareketler daha özeldede nükleer silahlara karşı araştırma faaliyetlerinin yasaklanmasını, iklim değişikliğine karşı ciddi önlemlerin alınmasını, çevre kirliliği ile çevre sorunlarına karşı yasal önlemlerin artırılmasını, doğal alanların koruma statüsüne kavuşturularak korunmasını ve yenilenebilir enerji kaynakları anlayışını talep etmektedirler. Taleplerin dikkat çeken noktası ise taleplerin küresel bir biçimde bütün insanlığı kuşatması ve taleplerde ifade edilen sorunların bumerang etkisidir.

Küreselleşmenin neoliberal biçimini hedef alan ve küreselleşmeyi ortaya çıkartan kapitalist sistemin karşısında duran küresel toplumsal hareketlerin temel muhatabı uluslararası örgütler, uluslararası finans kuruluşları ile uluslararası şirketlerdir. Küreselleşmeyle birlikte ulus-devlet etkinliğini sürdürmekle birlikte düzen kurucusu ile düzenin yöneticisi olan hükümet dışı ve ulusüstü örgütlerden oluşan yeni aktörler yeni bir hâkimiyet yapısını oluşturmaktadır. Bu durum hareketlerin mücadele alanını genişletme ve muhataplarını farklılaştırmaktadır.

Küresel Toplumsal Hareketlerde “Ben Nesli”Nin Rolü

Küresel toplumsal hareketlerde göç, iklim değişikliği, enerji ile çevre gibi ulus-devletlerin yetkilerini ve sorumluluklarını aşan küresel temalar ortak politikaları gerekli kılmakta, bu durum uluslararası örgütlenmenin gerçekleştirilmesi noktasında itici bir gücü ortaya çıkarmaktadır. Küresel toplumsal hareketlerdeki failler artık yalnızca “bir” harekete dâhil olmak yerine sosyal bilinçlerinin gerektirdiği sayıda angajmanın altına girmekte ve çok sayıda amaç, sayısız hedef ile neredeyse sonsuz sayıda stratejiye yönelmektedirler (Kalouche ve Mielants, 2008: 281). Farklı çıkarları bulunan aktörlerin kendi tekilliklerini koruyarak mücadelelerini küresel alana kaydırmaları hareketlerin ağ örgütlenme modeline sahip olmasını beraberinde getirmektedir. Brecher ve diğerlerine göre hareketler yeni bir örgütlenme modeli olan ağ yapısı çerçevesinde ortaya çıkmakta, ağlar kampanyaların örgütlendiği başlıca araç haline gelmekte ve eylemler “ağdan sokağa” uzanmaktadır. Ağlar statükodan kuşku duyan insanların bir araya gelmesini kolaylaştırmakta, farklı düzeyde çeşitli grupların birbirine bağlanmasında esnek bir yapı sunmakta ve lider hâkimiyeti ile geleneksel örgütlenmeye karşı bir direnç oluşturmaktadırlar (Brecher vd., 2002: 121-122).

Küresel toplumsal hareketlerde katılımcıların uluslararası arenada fiziksel olarak bir araya gelme durumunun kısıtlı olmasından ve iletişim aracı olan internetin yoğun bir şekilde kullanılmasından dolayı hareketlerde sanal etkinlikler önem kazanmaktadır. Ben Nesli ise facebook, twitter ile youtube gibi kanalları aktif kullanmakta, eylemleri sosyal medya sayesinde çok hızlı bir şekilde duyurabilmekte, çeşitli bloglar oluşturarak talep edilen konuya ilişkin kamuoyunun dikkatini çekebilme ve eylemlere ilişkin anlık paylaşımlarla hareketlere katılımı artırabilmektedir. Bu noktada Ben Nesli ile küresel toplumsal hareketler arasındaki etkileşim önem kazanmakta ve bu nesil hareketlerde önemli bir aktör olmaktadır.

2.Ben Nesli ve Küresel Toplumsal Hareketler

Ben Nesli küresel toplumsal hareketlere farklı amaçlarla katılmaktadır. Bu nesil hayatına anlam katmak, takipçi sayısını artırmak, kendi nesli ile ortak bir faaliyette bulunarak gruptan dışlanmamak, merak duygusunu tatmin etmek, teknokratların kararlarına tepkiyi dile getirmek, kişisel kimlik oluşturarak kolektif kimlik içinde yer almak, ünlü kişilerle tanışmak, gelecek hakkında söz sahibi olmak, başka bir dünya inşa etmeye katkı sağlamak ve yeni hayat tarzları üretmek amacıyla küresel toplumsal hareketlere katılmaktadır.

Ben Nesli'nin eğitim düzeyi, kültür ile sanatsal birikimini küresel toplumsal hareketlere yansıtması onu diğer aktörlerden farklılaştırmaktadır. Nitekim eylemlerde kitap okuma, müzik

aleti alma, dans etme ile sokak tiyatrosu gibi etkinlikler aktörlerin kültürel ve sanatsal alandaki birikime gönderme yapmaktadır. Ayrıca bu neslin farklı alanlardaki birikimi kullanılan sloganlara yansımakta, sloganlarda sanatsal, ironili ve eleştirel bir dil kullanılmaktadır.

Ben Nesli'nin otoriteye muhalif konumu, kurallara uymak yerine kuralları koyan tutumu, fikirlerini savunma konusunda cesaretli duruşu ve hayatı sorgulayıcı tavrı nedeniyle Ben Nesli küresel toplumsal hareketlerde adaletin savunucusu olarak yer almaktadır. Bu nesil hayatında özgürlük ile eşitliği merkezi bir konuma yerleştirmekte ve adalet ilkesini öncelemektedir. Nitekim bu nesil adalet konusunda rahatsızlığını dile getirmekten çekinmemekte ve ortamdaki adaletsizlik durumunun devam etmesi halinde projeyi, şirketi veya sistemi terk edebilmektedir (Acılıoğlu, 2017: 48).

Ben Nesli küresel toplumsal hareketlerde taleplerini ifade etme konusunda müziğe ayrı bir önem vermektedir. Müzik taleplerin dile getirilmesinde hareketlerde yaygın bir şekilde kullanılmakta ve talepler şarkılar aracılığıyla ifade edilmektedir. Müzik ortak bir duruşla umutları ifade etme imkânı sunmakta ve duyguları harekete geçirerek bir birliktelik durumu oluşurmaktadır. Ben Nesli küresel toplumsal hareketlerde müziği taleplerini ifade etme aracı düzleminde kullanmakta ve genellikle tarzlarını yansıttıkları müziklere yer vermektedir. Aynı zamanda sokak tiyatrosu bu nesil tarafından hareketlerde yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Tiyatro ile toplumsal hareketleri birleştiren ortak nokta her ikisinde aktör rolünün önemli olması ve farklı bir dünyanın var olabileceğine vurgu yapmasıdır. Mevcut siyasi şartlarda söylenecek sözü olan veya mevcut politikaları eleştiren bu nesil seslerini tiyatro ile duyurmakta ve nasıl bir toplumda yaşamak istediklerini tiyatro ile ortaya koymaktadır.

Küresel toplumsal hareketlerde katılımcıların medeni durumu eylemlere katılımı etkileyebilmekte ve “bir aileye sahip olmamak kişinin siyasi protesto olaylarına katılmayı kolaylaştırabilmektedir” (Jasper, 2002: 296). Aile geindirmeyi içeren konulara belirli zaman ayrılmaması ve ailevi bir sorumluluğun bulunmaması hareketlere katılımı ve hareketlerdeki duruşu etkileyebilmektedir. Nitekim geçindirmekle yükümlü bir aileye sahip olmamak katılımcıların daha rahat hareket edebilmesini sağladığı gibi, hareketlere katılmanın bedelini ödemek konusunda tek başına karar vermek evli bireye göre karar vermekten daha kolay olabilmektedir. Nitekim Ben Nesli önceki nesillerin daha geç evlenmesi nedeniyle hareketlere daha fazla katılabilmektedir. Aynı zamanda bir aileye sahip olmamak düzleminde bu nesil daha radikal eylemlere girişebilmektedir.

Küresel Toplumsal Hareketlerde “Ben Nesli”Nin Rolü

Ben Nesli küresel toplumsal hareketlerde çatışmaya girmek, biber gazı yemek, polise taş atmak ve gözaltına alınmak gibi radikal deneyimleri yaşamak için hareketlere katılabilmektedir. Bu neslin radikal eylemlere girişmesinde “yetiştirilme tarzında bir şeyi neden yapması konusunda sorgulanması”nın etkisi olabilmektedir (Twenge, 2013). Bu nesil küresel toplumsal hareketlerde toplumsal ilişkileri, egemenlik ilişkilerini ve yönetim ile yaşama ilişkin konuları sorgulayarak hareketlerin sorgulayıcı boyutu temsil etmektedir. Bu sorgulayıcı boyut hareketlere önemli bir perspektif sunmakla birlikte sistem karşıtlığı ekseninde radikal çatışmalara önemli bir zemin hazırlayabilmektedir. Karşıtlık durumunda ise Ben Nesli’nin işsiz olması, mezun olduğu alanda çalışamaması, istediği ücreti alamaması ve iş hiyerarşisinde liyakata önem verilmemesinden dolayı yükselme fırsatı dışında kalması gibi konular etkili olmaktadır. Böylece bu nesil sorunlarına çözüm bulma noktasında terör örgütü gruplarına yaklaşabilmekte ve şiddete yönelebilmektedir. Şiddet unsurunda ise Ben Nesli’nin benmerkezci olarak yetiştirilmesinin, daha tehlikeli bir toplumda şiddet ile terör olayları içinde büyümesinin ve aşırı rekabet ortamında yaşamalarının etkisi bulunmaktadır.

Ben Nesli dış görünüşüyle ve kıyafetleriyle küresel toplumsal hareketlerde diğer kuşaklardan önemli ölçüde ayrılmaktadır. Bu nesil mutlu olmak uğruna estetik ameliyat yaptırmakta ve kendini ifade etmek amacıyla dövme ile piercing kullanmaktadır. Nitekim dövme ile piercing moda akımı uğruna değil bireysel ifade ve kişisel iletişim aracı ekseninde bu nesil için bir anlam kazanmaktadır (Twenge, 2013: 136-137). Bu nesil için kıyafet seçimi de kendini ifade etmenin önemli bir aracı olmaktadır. Giydiği farklı kıyafetler ile dış görünüşüyle hareketlerde bu nesil diğer kuşaklardan ayrılmakta ve bu durum Ben Nesli’nin sıra dışı, kaçık veya tuhaf olarak nitelendirilmesine yol açabilmektedir.

Jasper’a göre yurttaşlık hareketlerinde protestocular mevcut hayat tarzlarına dâhil edilmeyi isterken, endüstri-sonrası hareketler yeni hayat tarzları üretmeyi amaçlamasından dolayı bu hareketlerde yer alan et yemeyen, deri kullanmayı reddeden, saçlarını uzatan, göze batan kıyafetler giyen ve geleneksel kariyer ile ödülden kaçan üyeler bir önceki nesle göre daha tuhaf gözükebilmektedirler (Jasper, 2002). Sivri bir kişiliğe sahip bu bireyler herkesten çok farklı olmamakla birlikte bireylerin farklı görüntüsü eylemlerin devam ettirilmesi noktasında yararlı olabilmektedir. Nitekim hareketlerdeki sıra dışı katılımcılar medyada yer alabilmekte, bu kişiler hareketin sesinin daha fazla duyurulmasında etkili olabilmekte ve hareketlerde sıra dışı bir kişi hareketin sembolü haline gelebilmektedir. Ben Nesli’nin bedensel bu görünürlüğü hareketlerin temasıyla önemli ölçüde bir etkileşime girmektedir.

Küresel toplumsal hareketlerin hayatın kişisel yönlerine vurgusu Ben Nesli’nde önemli bir karşılık bulmaktadır. Hareketler ne yediğimize, ne içtiğimize, cinsel tercihlerimizi nasıl kullandığımıza, nasıl bir kariyer planladığımıza, kişisel problemlerle nasıl başa çıktığımıza, nelerden hoşlandığımıza odaklanmaktadır. Alternatif tıp, sigara karşıtlığı ile kürtaj üzerine yoğunlaşan hareketler kadın hakları, sağlık hareketleri ve gey hakları gibi başlıklarla cinsel ile bedensel davranışı değiştirmeyi amaçlayan çabaları içermektedir (Johnston vd., 1999: 137). Bu minvalde hareketlerin bedensel görünürlük ile cinsel davranış konusundaki talepleri Ben Nesli’nin talepleriyle önemli bir etkileşime girmektedir.

Modern öncesi toplumlarda standartlaştırılan ve “ihmal” edilen bedensel görünürlük modern toplumlarda bedenın “cisimleşmesi” sonucunda önemli bir olgu haline gelmiştir. Yeme-içme davranışları, cinsel eğilim, sağlık-hastalık, genetik mühendisliği, yaşlılık ile kimlik gibi unsurlar düzleminde beden sosyolojik araştırmaların odak noktası olmuş ve beden kişinin siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel ile sanatsal birikimlerini ifade eden bir gösterge haline gelmiştir. Yürüyüş, oturuş tarzı, ses tonu, konuşma ile kıyafet gibi unsurlarla sınıfsal beğeninın maddeleşmesi sonucunda beden bir araç yerine başkalarına yönelik bir gösterge olmakta ve bireyin kültürel pratikleri ile tercihlerine gönderme yapmaktadır. Dolayısıyla Ben Nesli taleplerini ifade ederken bedeni bir gösterge olarak kullanmakta ve bedene ilişkin ortaya çıkan tasarrufta bireyin tercihlerinin önemli olduğunu vurgulamaktadır. Bu noktada küresel toplumsal hareketlerde bu nesil “benim bedenim, benim hayatım ve benim kararım” düsturunu öncelemekte ve bu düstur benim mahallem, benim ülkem ve en nihayetinde benim dünyama kadar genişleyen bir perspektifte kendisine anlam bulmaktadır.

Küresel toplumsal hareketlerin önemli temalarından olan cinsel davranış Ben Nesli’nde önemli ölçüde karşılık bulmaktadır. Bir önceki nesil için soyutluk, değer, maneviyat, ahlak ile din gibi olgular önemli iken bu nesil toplumsal kuralları çok fazla önemsememekte ve ırk, din, cinsel yönelim, inanç ile duygu boyutunda “farklı olmanın iyi olduğu” düsturuyla toplumsal yaşamda daha rahat bir pozisyonda yer alabilmektedir. Bu minvalde küresel toplumsal hareketlerde bu nesil özellikle cinsel kimliklerin savunulmasının öncülüğünü yapmakta ve bu konuları hoşgörü kavramı ekseninde değerlendirmektedir.

Ben Nesli evlilik dışı cinsel birlikteliklere oldukça sık yer verilen diziler, müzik klipleri ve filmlerle yetişmektedir. Ayrıca eşcinsel olan televizyon yıldızları medyada yer bulmakta ve dizilerde eşcinsel karakterler yer almaktadır. Nitekim her üç lise son sınıf öğrencisinden ikisi, kendi döneminden eşcinsel birini tanıdığını belirtmektedir (Twenge, 2013: 289). Bu unsurların

Küresel Toplumsal Hareketlerde “Ben Nesli”Nin Rolü

etkisiyle Ben Nesli’nde evlenmeden cinsel birliktelik yaşayanların oranı oldukça fazla olmakta ve bu nesil cinsel tercihlerini daha erken yaşta ifşa etmektedir. Bu düzlemde Ben Nesli küresel toplumsal hareketlerde geylek ile lezbiyenlere cinsel eşitlik, diğerk insanlarla ilgili farklılıklara açık olma ve hoşgörü kavramı çerçevesinde bir yaklaşım geliştirmektedir.

Tüm bu değerlendirmelerle birlikte Ben Nesli ile küresel toplumsal hareketler arasındaki en önemli etkileşim talepkârlık düzleminde ortaya çıkmaktadır. Öz saygı programları ile büyüyen Ben Nesli mutluluğuna odaklanmakta, kendisini eski nesle göre kendisini daha rahat ifade etmekte ve özgürlük ile bireyselliği doğal karşılamaktadır. Aynı zamanda “her şey mümkün, kendine inan ve hayallerinden asla vazgeçme” gibi inançla yetiştirilmeleri Ben Nesli’nin karakteristik özelliklerine yansımakta ve bu nesil diğerk kuşaklara göre yaşamın her alanında daha talepkâr bir duruş kazanmaktadır.

Ben Nesli’nin talepkâr olmasında bilhassa medyanın etkisi bulunmaktadır. Reklamlarda çocuklara süt içerek ya da peynir yiyerek spor yıldızı olabilecekleri söylenmektedir. Filmlerde ise “iyi olan kazanır, kendine inanarak her şeyi yapabilirsin, aşk hepimizi ele geçirir ve aslında hepimiz özümüzde aynıyız” mesajlarıyla batı kültürünün iyimser birey anlayışı vurgulanmakta, filmlerde imkânsız olan iş gerçekleşmekte ve başta ailenin onaylamadığı romantik aşk her zaman mutlu sonla bitmektedir (Twenge, 2013). Bu düzlemde medyanın etkisiyle lüks evde oturmak, son model araba kullanmak ve ünlü olmak gibi talepleri bulunan Ben Nesli toplumsal kurallar dışında yaşamak, istediği gibi giyinmek, arzu ettiği dış görünüş ile kimliğe sahip olmak, kendisini ilgilendiren konularda daha çok söz sahibi olmak ve daha iyi yaşam koşullarında yaşamak gibi birçok alanda taleplerini giderek artırmaktadır.

Ben Nesli küresel toplumsal hareketlerde başlıca hayata ilişkin konularda kendi tercihlerini istediği gibi yaşamayı, kendi yaşamını ilgilendiren konularda daha fazla söz sahibi olmayı ve toplumsal kimliğin bir parçası olarak bedensel görünürlük konusunda kendi tercihlerine önem verilmesini talep etmektedir. Bu talepler daha çok yaşam tarzı ile hayatın kişisel yönlerine odaklanmakta ve cinsel ile bedensel davranış ekseninde özgürlük ile bireyselliğe vurgu yapmaktadır. Hayatı her alanda hızlı yaşayan bu nesil taleplerinin hemen karşılık bulmasını istemekte ve taleplerinin hayata geçmesi konusunda ısrarcı bir tutum takınmaktadır. Böylece Ben Nesli’nin bu talepleri küresel toplumsal hareketleri talepkâr düzleme yaklaştırmaktadır. Taleplerin hayata geçmesi konusunda ise Başka Dünya talebi önem kazanmaktadır.

Ben Nesli içinde bulunduğu dünyadan tatmin olmamakta, yaşamı sorgulamakta, bu dünyanın beklentilerini karşılamadığını belirtmekte ve küresel toplumsal hareketlerde başlıca daha fazla özgürlüğün olduğu “Başka Bir Dünya”yı talep etmektedir. Ben Nesli Başka Dünya’ı talep ederken “ok fazla seçeneği olan bir dünya”ya vurgu yapmaktadır. Nitekim bu neslin içinde doğduğu dünya ekonomi, kültür, sanat ve eğitim alanlarıyla “oktan seçmeli” bir dünyadır. oktan seçmeli yapı bu neslin tercihleri doğrultusunda kendisini sürekli güncellemektedir. Başkasının seçtiği şarkıyı dinlemek yerine kendi müzik listesini oluşturma imkânı veren MP3’ler yaygınlaşmakta, birkaç tane ana televizyon kanalını izlemek yerine kablolu yayın ile yüzlerce kanal tercihi ortaya çıkmakta ve 19.000 farklı kahve seçeneği sunan kafeler artmaktadır (Twenge, 2013: 142). Dolayısıyla farklı dinamiklerle beslenen başka dünyada Ben Nesli’nin taleplerinin hayata geçtiği yaşam ile yönetim modelleri oluşturulmakta ve bu neslin karakteristik özelliklerine hitap eden bir işleyiş bulunmaktadır. Nitekim bu dünyada küresel eşitlik, özgürlük ile adalet üzerine yeni bir toplum düzleminde küresel eşitlik, özgürlük ile adalet üzerine çoğulcu kimlikler toplumsal yaşamda görünürlük kazanmakta ve çeşitliliği önceleyen bir yapı şekillenmektedir.

SONUÇ

Ben Nesli bedensel görünüşüyle ve kıyafetleriyle diğer kuşaklardan farklılaşmakta, eğitim, kültür ile sanat alanlarındaki birikimiyle özgün eylemler ortaya koymakta ve ironili bir dille sloganları yeniden şekillendirmektedir. Başka bir dünyayı talep eden bu nesil yeni yaşam ile yönetim modellerini talep etmekte ve mevcut sistemin sorgulanmasına yol açmaktadır. Bu durum hareketlere yeni bir perspektif kazandırmakta ve hareketlerin daha dinamik bir oluşum içine girmelerine neden olmaktadır. Aynı zamanda sosyal medyayı hayatının bir parçası haline getiren Ben Nesli hareketlerin sosyal medya kanalıyla örgütlenmesinde, sanal eylemlerin gerçekleştirilmesinde ve anlık paylaşımlarla eylemlere katılımın artmasında önemli bir aktör olarak ortaya çıkmaktadır. Bu değerlendirmelerle birlikte Ben Nesli’nin küresel toplumsal hareketlerde şiddete meyilli olması ve eylemsizlik durumu eleştirilmektedir.

Ben Nesli’nin şiddete yönelmesinde benmerkezci olarak yetiştirilmesinin ve terör olayları içinde büyümesinin etkisi bulunmaktadır. z sayęı eğitimleri ile yetişen bu nesil dünyayı kendilerinin etrafında döndüğünü düşünmekte ve bu durum narsisizme yol açmaktadır. Böylece Ben Nesli kendilerini diğer insanlardan üstün olduklarını düşünmekte ve her şeyi ihtiyaçlarını karşılayacak bir araç olarak görmektedir. Bu durum Ben Nesli’ni benmerkezci yapmakta ve istekleri gerçekleşmediği durumda bu nesil şiddete yönelebilmektedir. Aynı

Küresel Toplumsal Hareketlerde “Ben Nesli”nin Rolü

zamanda şiddet içerikli televizyon, film, müzik ve video oyunları ile çok fazla şiddete maruz kalarak daha tehlikeli bir toplumda terör olayları içinde yetişmeleri ve aşırı rekabet ortamında iş bulamaları bu nesli şiddete itebilmektedir. Bu durum Ben Nesli'nin küresel toplumsal hareketlerdeki duruşunu etkileyebilmekte ve bu nesil şiddet içeren eylemlere girişebilmektedir. Ayrıca Ben Nesli bir şeyler iyi gitmediği zaman sorumluluğu üzerine almaması onu eylemsizliğe itebilmektedir.

Ben Nesli bir şeyler istediği gibi gitmediği zaman bahane bulabilmekte ve hayatta meydana gelen olaylardan dış etmenleri suçlayabilmektedir. Bu durum Ben Nesli'ni mazeretlerle dolu bir yaşama, karamsarlığa ve eylemsizliğe itebilmektedir. Eylemsizlik durumu oy kullanmama durumuyla ve rekabet ortamında iş ortamına girmemeyle sonuçlanabilmektedir. Dolayısıyla yaşamı dış etkenlerin belirlemesi ve her şeyin önceden kararlaştırıldığı bir düzlemde eylemsizlik durumu Ben Nesli'nin hayatında önemli bir problemi ortaya çıkarmakta ve bu nesli toplumsal hareketlerden uzaklaştırmaktadır. Aynı zamanda bu neslin talepte buldukları konu ile kendi yaşamlarında ilgili konuda ortaya koydukları tutum arasında önemli bir çelişki ortaya çıkabilmektedir. İnşaat projeleri, alışveriş merkezleri veya enerji yatırımları ile doğal çevreye tahribat yapılmasını eleştirerek eylemler düzenleyen bu nesil küresel toplumsal hareketlerde taleplerinin dikkate alınmadığı veya gerçekleştirilmediği bir düzlemde yıkıcı eylemler sergileyerek çevreye daha fazla zarar verebilmektedir. Ayrıca konut projesinin veya alışveriş merkezinin bitmesinin akabinde inşa edilen konutlarda ikamet edebilmekte veya alışveriş merkezini kullanabilmektedir. Dolayısıyla bu nesil savundukları konuyla ilgili sorumluluk alma, eyleme geçme veya fedakârlık yapma konusunda mesafeli durabilmekte ve bu durum küresel toplumsal hareketlerde talepte buldukları konuya ilişkin samimiyetlerinin sorgulanmasına yol açabilmektedir. Bu noktada Ben Nesli'nin dünya görüşü ile toplumsal hareketler arasındaki ilişki önem kazanmaktadır.

Ben Nesli'nin savunacakları veya bedel ödeyebilecekleri bir dünya görüşü hayatlarının merkezinde yer almamaktadır. Bu durum Ben Nesli'nin siyasete ilgisini azaltabilmekte, siyasi partilerin sorunlara çözüm bulacaklarını inanmaları noktasında oy kullanmamayı tercih etmesine yol açabilmekte ve toplumsal hareketlere katılmaması ile sonuçlanabilmektedir. Bu düzlemde başka bir dünya inşa etme noktasında Ben Nesli'nden “okullarını bile değiştiremeyeceklerini düşünürken, onlardan ülkelerini ya da dünyayı değiştirmelerini beklemek” zorlu bir yokuşa girmekle eşdeğerdir (Twenge, 2013: 197). Ruskin de Ben Nesli'nin demokratik bir ülkenin oluşumu noktasındaki rolünü sorgulamaktadır.

“İnternet Nesli” kitabı az okumakta, 140 karakterlik sığ dūřüncelerle sosyal medyada okuyup yazmayı tercih etmekte ve bu durum gençlerin eleştirel dūřünce pratiklerini engellemektedir. Nitekim sosyal medya ile birlikte gençlerin okumaya ayırdıkları zaman, okuma yetenekleri ve okul notları dūřmektedir. Gençler dünyadan haberdar olmak yerine arkadaşlarının hayatlarıyla ilgili bilgi edinmek için sürekli online olmakta, bu durum kültür ile demokrasiyi olumsuz etkilemektedir. Fakat demokratik bir ülkenin sosyal ile politik problemlerinin çözümleri için yeni fikirlere ve heyecanlı bir kültürün eleştirel dūřünebilen gençlerine ihtiyacı bulunmaktadır (Ruskin, 2012: 93). Bu düzlemde temel dayanağı dikkat eksikliği, bilgi açıkları ile sosyal medyaya bağımlı olan halk yerine kamu çıkarı adına iyi kararlar almak için bilgilenmiş ve dūřünceli bir halkın olması gerekmektedir.

Küresel toplumsal hareketlerde gençlerin eleştirel dūřünce yeteneklerinin giderek azaldığı, siyaset ile protestolara olan ilgilerinin kaybolduğu ve apolitik bir gençliğin ortaya çıktığına ilişkin bu eleştiriler giderek yükselmektedir. Bu eleştirilerin belirli bir doğruluk payı bulunmakla birlikte farklı yetiştirilme tarzıyla büyüyen ve daha riskli bir toplumda şiddet ile terör olaylarına büyük ölçüde maruz kalan Ben Nesli'nin davranışlarını eleştirmek ve bu nesli kendinden önceki kuşakla kıyaslamak bir çözümleri getirmemektedir. Bu nedenle Ben Nesli'nin öne çıkan olumlu özellikleri ile karakteristik farklarının bilinci ekseninde aile, eğitim ve iř hayatında farklı bir davranış modelinin geliştirilmesi zaruridir. Zira bu nesil bencil bir yaklaşımın uzağında gönüllü aktivitelere katılmakta, toplumsal hareketlerde kendisi dışında sorunları bulunan bireylerin sorunlarını hareketlere taşımakta ve toplumsal ile çevresel sorunlarını çözmeye odaklanmaktadır. Bu neslin farklı olmasından kaynaklanan yeni bir iletişim ve ilişki ağı çerçevesinde taleplerinin anlaşılması, ifade edilen rahatsızlıklara ilişkin müzakere yolu açık tutularak problemlere ilişkin proje geliştirmeleri teşvik edilmesi ve potansiyellerinin kullanılmasına imkân sağlanması gerekmektedir. Çünkü bu nesil şiddete meyilli olmasından dolayı müzakere yolunun kapalı tutulması sonucunda kolay bir biçimde hak arayışı için radikal eylemlere veya terör örgütü gruplarına yaklaşabilmektedir.

Küresel Toplumsal Hareketlerde “Ben Nesli”Nin Rolü

KAYNAKÇA

Acılıoğlu, İnan (2017). “İş”te Y Kuşağı. Ankara: Elma Yayınevi.

Brecher, Jeremy, Costello Tim ve Smith Brendan (2002). Aşağıdan Küreselleşme. (Çevirenler: Berna Kurt, Zeynep Kutluata, Şirin Özgün ve Aysel Yıldırım). İstanbul: Aram Yayıncılık.

Castells, Manuel (2013). Kimliğin Gücü İkinci Cilt. (Çeviren: Ebru Kılıç). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Çımrın, Füsün, K. (2009). Karşı-Küreselleşme Hareketlerinin Kuramsal Tartışmalarına Bir Katkı: “İmparatorluk” ve “Çokluk” Kavramlarının Değerlendirilmesi. (Hazırlayan: Barış Çoban). Küreselleşme, Direniş, Ütopya. Yeni Toplumsal Hareketler Küreselleşme Çağında Toplumsal Muhalefet. İstanbul: Kalkedon Yayınları, 147-173.

Graeber, David (2002). Küreselleşme Hareketi. Başka Bir Dünya Mümkün. (Derleyen: Süreyya Evren ve Rahmi G. Ögdül). İstanbul: Stüdyo İmge Yayınları, 106-116.

Güçer, Mehmet (2013). Yeni Toplumsal Hareketler Işığında Gezi Parkı Eylemleri. Dernekler Dergisi, 2013 (25), 46-55.

Jasper, M., James (2002). Ahlaki Protesto Sanatı. (Çeviren: Senem Öner). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Johnston, Hank, Larana, Enrique ve Gusfield, Joseph R. (1999). Kimlikler, Şikâyetler ve Yeni Sosyal Hareketler, Yeni Sosyal Hareketler Teorik Açılımlar. (Yayına Hazırlayan: Kenan Çayır). İstanbul: Kaknüs Yayınları, 131-161.

Khagram, Sanjeev, Riker, James, V. and Sikkink, Kathryn (2002). From Santiago to Seattle: Transnational Advocacy Groups Restructuring World Politics. Restructring World Politics: Transnational Social Movements, Networks and Norms. (Editors: Sanjeev Khagram, James V. Riker, Kathryn Sikkink). Minneapolis: University of Minnesota Press, 3-23.

Kalouche, Fouad ve Mielants, Eric (2008). Dünya Sisteminin ve Sistem Karşıtı Hareketlerin Dönüşümü (1968-2005). (Çeviren: Deniz Keskin). Toplumsal Hareketler 1750-2005. İstanbul: Versus Yayınları, 119-282.

Klein, Naomi (2001). Reclaiming the Commons. New Left Review 9. May-June 2001, 81-89.

Ruskin, Heloise (2012). İnternet Nesli: Sosyal Ağlar Yükseliyor, Eleştirel Düşünce Düşüyor!. Hepimiz Globaliz Hepimiz Yereliz. (Editör: Edibe Sözen). İstanbul: Alfa Yayınları, 55-97.

Tekin, Ferhat (2015). Toplumsal Hareketlerde Bedenin Temsili. Toplumsal Hareketler. Sosyoloji Divanı Dergisi, 2015 (5), Konya: Çizgi Kitabevi, 53-68.

Twenge, Jean, M. (2013). Ben Nesli. (Çeviren: Esra Öztürk). İstanbul: Kaknüs Yayınları.

Yanık, Medaim (2013). Hangimizin Y Kuşaağı. Diren Sosyoloji. (Editör: Ekrem Saltık). İstanbul: Kaldırım Yayınları, 91-96.